

A.N. Groenewegen

L27

06c

angl

RENTABILITEIT VAN DE GROENTETEELT IN DE OPENGROND IN DE
PROVINCIES NOORD- EN ZUID-HOLLAND, NOORD-BRABANT EN
LIMBURG OVER 1971/72

Mededelingen en Overdrukken
No. 86

September 1972

Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - Den Haag
Tel.: 61 41 61

Samenvatting van de bedrijfsresultaten over 1971/72

Voor het op groenteteelt gespecialiseerde opengrondsbedrijf werd, op grond van een steekproef van 49 bedrijven, een negatief netto-overschot van gemiddeld f 6700,- becijferd. Uitgedrukt in de kosten bedraagt dit bedrijfsresultaat negatief 10% (in 1970/71 negatief 11%). Van de 49 deelnemende bedrijven had 28% een positief resultaat. Deze 28% winstgevendende bedrijven vertegenwoordigen 44% van de totale opbrengsten der onderzochte bedrijven.

Het ondernemersinkomen bedroeg (gemiddeld per ondernemer) f 17 600,-. Van de ondernemers had 26% een ondernemersinkomen van f 25 000,- of meer, 27% een inkomen tussen f 15 000,- en f 25 000,- en 47% een inkomen lager dan f 15 000,-.

In 1971 zijn t.o.v. 1970 de opbrengsten met 10% en de kosten met 9,5% gestegen. De 9,5% kostenstijging is een gevolg van:

stijging van de arbeidskosten	5,3%
stijging van de rente- en afschrijvingskosten	2,5%
stijging van de overige kosten	1,7%
Totaal	9,5%

De bruto-investering in duurzame produktiemiddelen over 1971 werd op gemiddeld f 7 300,- per bedrijf vastgesteld. De netto-investering (bruto-investering minus afschrijving) bedroeg f 2 200,- gemiddeld per bedrijf.

Bedrijfsresultaten over 1971/72 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Indeling jaarkosten p. ha	
		< f 13 000	> f 13 000
Aantal bedrijven	49	24	25
Tuinbouw in de opengrond (are)	461	475	446
Waarvan één gewas p. jaar (are)	344	338	352
Arbeidsbezetting in manjaren	2,30	1,88	2,77
Opbrengsten	60 200	44 500	77 900
Kosten	<u>66 900</u>	<u>52 700</u>	<u>82 900</u>
Netto-overschot	%. 6700	%. 8200	%. 5000
Netto-overschot per f 100,- kosten	%. 10	%. 16	%. 6
Arbeidsink. van de ondernemer 1)	13 700	11 900	15 700
Ondernemersinkomen 1)	17 600	15 300	20 000
Gezinsinkomen uit het bedrijf 1)	22 800	18 100	27 900
Percentage winstgevend bedrijven	28	24	32

1) Per ondernemer
% is negatief.

Doel en werkwijze

Het rentabiliteitsonderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, alsmede de inkomensvorming voor de belangrijkste bedrijfstypen.

Het onderzoek is op een a-selecte steekproef gebaseerd, met name uit die bedrijven in de provincies Noord- en Zuidholland, Noordbrabant en Limburg waarin men zich geheel of grotendeels (tenminste 67% van de arbeidsbehoefte) toelegt op de teelt van groente in de opengrond. Van deze bedrijven zijn alleen die welke tenminste aan een man volledig em-plooi verschaffen in aanmerking genomen. De aandacht zij er op gevestigd dat deze gespecialiseerde bedrijven slechts een klein deel (nog geen 10%) van de landelijke oppervlakte opengrondsgroenteteelt bevatten.

Het percentage waarmee deze gespecialiseerde bedrijven in het onderzoek zijn vertegenwoordigd bedraagt gemiddeld 7. Rekening houdend met de meerdere invloed van grotere bedrijven op berekening van gemiddelde cijfers per bedrijf zijn deze sterker in het onderzoek vertegenwoordigd dan kleinere bedrijven. Met name bedraagt de steekproef van bedrijven met een arbeidsbehoefte van 2,30 manjaar en meer 10%, van bedrijven met een arbeidsbehoefte van minder dan 2,30 manjaar 5% van genoemd universum. Bij de berekening van de gemiddelde cijfers is uiteraard met de twee verschillende steekproefpercentages rekening gehouden.

De cijfers berusten op een begroting, in het bijzonder waar het de (betaalde) kosten betreft. Deze begroting is gemaakt met behulp van een enquete op de deelnemende bedrijven, waarbij zo mogelijk gebruik is gemaakt van de bescheiden die de basis vormen voor de fiscale boekhouding over 1971.

Het percentage voor de berekening aan rente over het geïnvesteerde vermogen is gesteld op 7 1/2.

Voor de wijze waarop de bedrijfsuitkomsten werden berekend wordt verwezen naar publikatie No. 4.47. "Rentabiliteit van de groenteteelt in de opengrond in de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg over 1970/71" 1). De gebruikte kengetallen zijn op blz. 14 toegelicht.

Ten opzichte van vorige jaren is de vorm waarin de uitkomsten van het onderzoek worden gepubliceerd gewijzigd. Door deze vorm van publikatie kan een snellere verslaggeving van de resultaten van het onderzoek worden bereikt. Een uitgebreider verslag van het verzamelde cijfermateriaal zal aan het eind van het jaar in een verzamelrapport worden gegeven. Hierin zullen ook cijfers van andere gebieden en takken van tuinbouw worden opgenomen.

- 1) Hierbij dient te worden opgemerkt dat met ingang van 1971 onder de opbrengsten is opgenomen de bruto-veilingomzet (incl. omzetbelasting). De veilingkosten zijn nu onder de kosten opgenomen. In vorige jaren werd de bruto-omzet minus de veilingkosten onder de opbrengsten verantwoord. Vervolgens zijn ook de afschrijvingen op de vaste plantopstand onder de kosten, de aanwas onder de opbrengsten opgenomen. In vorige jaren werd het saldo van aanwas en afschrijving onder de opbrengsten opgenomen. In de teksttabel waarin de resultaten vergeleken worden met die van het vorige jaar is het rekeningschema van 1971 aangepast aan dat van 1970.

De bedrijfsresultaten

In de tabellen 1 en 2 zijn de bedrijfsresultaten alsmede het grondgebruik en de arbeidsbezetting opgenomen.

Voor het gemiddelde opengrondsbedrijf met groenteteelt werd een negatief netto-overschot van f 6700,- per bedrijf vastgesteld, dat is % 10% van de kosten.

Uitgedrukt per ha beteelbare oppervlakte bedroegen de gemiddelde kosten en opbrengsten van alle onderzochte bedrijven resp. f 13 600,- en f 12 200,-. De spreiding van deze hectarecijfers is mede ten gevolge van de teeltintensiteit bijzonder groot. De kosten variëren van f 7 500,- tot f 26 400,-, de opbrengsten van f 3 400,- tot f 29 200,- per ha.

Bij de onderscheiding "jaarkosten per ha" zijn de bedrijven ingedeeld naar de mate waarin resp. "extensievere" en "intensievere" teelten voorkomen. Als maatstaf hiervoor zijn de jaarkosten per ha gebruikt. Voor de bedrijven met extensieve teelten werd een negatief netto-overschot berekend van f 8 200,-, voor de bedrijven met intensieve teelten een negatief netto-overschot van f 5 000,- (per bedrijf), of wel een netto-overschot per f 100,- kosten van % f 16,- en % f 6,-.

Van de 49 onderzochte bedrijven zijn er 17 in Noord-Holland gelegen, resp. 13 in Zuid-Holland en 19 in Noord-Brabant en Limburg. Door dit geringe aantal bedrijven kunnen de cijfers per gebied slechts in orde van grootte een indicatie geven van de verschillen in bedrijfsuitkomsten per provincie.

	Noord-Holland	Zuid-Holland	Noord-Brabant en Limburg
Netto-overschot gem. per bedrijf	/. 8 000,-	/. 1 200,-	/. 9 100,-
idem per f 100,- kosten	/. 16,-	/. 1,-	/. 15,-
Ondernemersinkomen (gem. per ondernemer)	14 400,-	23 200,-	15 800,-

De spreiding van de rentabiliteit

In tabel 3 (blz. 11) is de spreiding van het netto-overschot per f 100,- kosten opgenomen. Het percentage winstgevende bedrijven bedroeg 28. De winstgevende bedrijven vertegenwoordigen 44% van de totale opbrengsten van alle bedrijven die in het onderzoek zijn opgenomen.

Het ondernemersinkomen

Het ondernemersinkomen - bestaande uit het netto-overschot, de rente van het door de ondernemer geïnvesteerde vermogen en de vergoeding voor zijn handenarbeid - bedroeg gemiddeld f 17 600,- per ondernemer.

De spreiding van het ondernemersinkomen

Van het ondernemersinkomen is in tabel 5 (blz. 13) de verdeling weergegeven door vermelding van het aantal ondernemers (in procenten) per inkomensklasse. Van de ondernemers had 26% een ondernemersinkomen van f 25 000,- of meer, 27% een inkomen tussen de f 15 000,- en f 25 000,- en 40% een inkomen van f 0,- tot f 15 000,-. Een negatief inkomen werd voor 7% van de ondernemers vastgesteld. Deze ondernemers hebben geen vergoeding ontvangen voor hun arbeid, noch een rentevergoeding voor hun vermogen.

6 Bedrijfsresultaten over 1971/72 per ha beteelbare oppervlakte

	Alle bedrijven	
	< f 13 000,-	> f 13 000,-
Aantal bedrijven	49	25
Beteelbare oppervlakte (are)	491	464
Arbeidsbezetting (manjaren)	0,47	0,60
Gefinvesteerd vermogen 1-1-1971	25 100	31 800
Opbrengsten:		
Groente, fruit en vroege aardappelen	11 200	15 500
Overige opbrengsten	1 000	1 300
Totale opbrengsten	12 200	16 800
Kosten:		
Afschrijvingen en rente	2 100	2 800
Huur en pacht	500	700
Arbeid	6 800	8 700
Materialen	1 700	2 500
Diensten van derden en overige kosten	2 500	3 200
Totale kosten	13 600	17 900
Netto-overschot	-% 1 400	-% 1 100

-% = negatief

Bedrijfsresultaten over 1971/72 in vergelijking met 1970/71

Bij een vergelijking van de uitkomsten over 1971 t.o.v. 1970, blijkt dat de oppervlakte met tuinbouw in de opengrond op de onderzochte bedrijven met 4% is toegenomen; de arbeidsbezetting bleef nagenoeg gelijk.

De opbrengsten zijn in 1971 t.o.v. 1970 met ca 10% gestegen. De kosten zijn met ca 9 1/2% toegenomen. (Zie pag. 3) Het gemiddelde nettooverschot per f 100,- kosten is hierdoor nauwelijks gewijzigd (van % f 11,- in 1970 naar % f 10,- in 1971).

Bedrijfsresultaten over 1971/72 in vergelijking met 1970/71

	1970/71	1971/72
<u>Aantal bedrijven</u>	49	49
Groente, één gewas per jaar (are)	329	344
Groente, twee of meer gewassen per jaar (are)	49	51
<u>Totaal tuinbouw in de opengrond (are)</u>	444	461
Arbeidsbezetting in manjaren	2,27	2,30
Geïnvesteed vermogen	117 000	123 000
Idem per manjaar	52 000	54 000
<u>Opbrengsten</u>	50 200	55 200
Kosten:		
Afschrijvingen en rente	8 000	9 400
Huur en pacht	2 600	2 500
Arbeid	30 500	33 500
Materialen	8 400	8 400
Diensten van derden en overige kosten	7 000	8 100
<u>Totale kosten</u>	<u>56 500</u>	<u>61 900</u>
Netto-overschot	% 6 300	% 6 700
Idem per f 100,- kosten	% 11	% 10
Inkomen:		
Arbeidsinkomen van de ondernemer 1)	12 400	13 700
Ondernemersinkomen 1)	15 600	17 600
Gezinsinkomen uit het bedrijf 1)	20 000	22 800

1) Per ondernemer
% is negatief

Investerings in duurzame produktiemiddelen

Voor de deelnemende bedrijven zijn zowel over 1970 als 1971 de investeringen in duurzame produktiemiddelen vastgesteld. Als uitbreidings- en/of diepte-investering is globaal beschouwd de bruto-investering minus de gecalculerde afschrijving op duurzame produktiemiddelen en plantopstanden.

De bedrijven hebben over 1971 gemiddeld voor ca f 7 300,- in duurzame produktiemiddelen (incl. plantopstanden) geïnvesteerd. De totale afschrijving werd op f 5 100,- berekend. In 1970 waren de bruto-investeringen lager, namelijk f 3 200,- per bedrijf.

De netto-investeringen werden in 1971 op f 2 200,- berekend t.o.v. % f 1 200,- in 1970.

Het aantal bedrijven met grote investeringsactiviteiten was beperkt. 38% investeerde voor meer dan f 5 000,- per jaar. Deze 38% met meer dan f 5 000,- bruto-investeringen maken voor 85% deel uit van de totale investeringen van alle 49 onderzochte bedrijven. 24% van de bedrijven heeft niet geïnvesteerd.

Investerings in duurzame produktiemiddelen

	1970	1971
Aantal bedrijven	49	49
Investerings in duurz. produktie- middelen	2 200	5 800
Investerings in levende inventaris 1)	1 000	1 500
Totaal bruto-investering	3 200	7 300
Afschrijving duurz. prod. middelen	3 400	4 000
Afschrijving levende inventaris 1)	1 000	1 100
Netto-investering	4 400	5 100
Geïnvesteerd vermogen	% 1 200	2 200
	117 200	123 200
Netto-investering in procenten van het geïnvesteerd vermogen	% 1,0	1,8

1) Vnl. aardbeien op Brabantse bedrijven.

Tabel 1. Grondgebruik en arbeidsbezetting over 1971 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Indeling naar jaarkosten per ha	
		< f 13 000	> f 13 000
Aantal bedrijven	49	24	25
Aantal ramen platglas	140	100	170
I. Opengrondstuinbouw	are	are	are
a. Groente, één gewas per jaar			
sluitkool	70	125	9
spruitkool	71	58	85
bloemkool	29	34	22
poot en/of zaaiuien	20	36	1
prei	13	9	19
augurken	13	7	20
peen	45	5	91
asperges	8	4	14
witlofpennen	19	18	19
aardbeien	22	6	41
overige gewassen	34	36	31
Totaal groente, één gewas per jaar	344	338	352
b. Groente, twee of meer gewas- sen per jaar	51	25	81
c. Vroege aardappelen	58	105	4
d. Zaden	-	-	-
e. Fruit	4	1	7
f. Bloembollen	4	6	2
Totaal overige opengrondstuinbouw	117	137	94
Totaal opengrondstuinbouw	461	475	446
II. Tuinbouw onder glas			
g. Staand glas	1	-	2
h. Platglas	3	3	3
Totaal oppervlakte glas	4	3	5
III. Braakland	3	2	4
Totaal tuinbouw	468	480	455
IV. Akkerbouw en grasland	23	36	9
V. Verhuurd aan derden	12	11	13
VI. Erf, blijvende paden enz.	31	32	28
Totaal kadastrale oppervlakte w.v. eigendom	534	559	505
	244	255	232
Aantal ondernemers per bedrijf	1,16	1,14	1,19
	manjaar	manjaar	manjaar
Arbeid van de ondernemer(s)	1,40	1,34	1,46
Arbeid van gezinsleden	0,45	0,26	0,66
Arbeid van vast personeel	0,15	0,03	0,29
Arbeid van los personeel	0,30	0,25	0,36
Totaal arbeidsbezetting	2,30	1,88	2,77
Arbeid door ondern. en gezinsleden in %	81	85	77

Tabel 2. Bedrijfsresultaten over 1971/72 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Indeling naar jaarkosten per ha	
		< f 13 000	> f 13 000
Aantal bedrijven	49	24	25
Gefvesteerd vermogen per 1-1-1971	123 000	102 000	147 000
Kosten:			
Afschrijving duurz. productie middelen	4 000	3 300	4 800
Afschrijving vaste plantopstand	1 100	400	1 900
Huur en pacht	2 500	1 600	3 500
Rente	5 400	4 700	6 200
Arbeid ondernemers	22 700	21 800	23 600
Arbeid gezinsleden	6 100	3 200	9 300
Arbeid vreemd personeel	4 700	2 400	7 300
Materialen	8 400	5 700	11 500
Diensten van derden	2 400	1 700	3 200
Veilingkosten	3 900	2 900	5 000
Overige kosten	5 700	5 000	6 600
Totale kosten	66 900	52 700	82 900
Opbrengsten:			
Groente, fruit en vroege aardappelen	55 300	40 700	71 800
Overige opbrengsten	3 400	2 800	4 000
Aanwas plantopstand	1 500	1 000	2 100
Totale opbrengsten	60 200	44 500	77 900
Netto-overschot	%. 6 700	%. 8 200	%. 5 000
Netto-overschot:			
per f 100,- kosten (gewogen)	%. 10	%. 16	%. 6
per f 100,- kosten (ongewogen)	%. 13	%. 18	%. 8
per f 100,- gefvesteerd vermogen	%. 5	%. 8	%. 3
per manjaar	%. 2 900	%. 4 400	%. 1 800
per ha beteelbare oppervlakte	%. 1 360	%. 1 590	%. 1 070
Inkomen:			
Arbeidsinkomen per manjaar	11 600	10 200	12 700
Arbeidsinkomen van de ondernemer 1)	13 700	11 900	15 700
Ondernemersinkomen 1)	17 600	15 300	20 000

1) Per ondernemer

%. is negatief.

Tabel 3. Spreiding van het netto-overschot per f 100,- kosten (aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	Indeling jaarkosten per ha	
	< f 13 000	> f 13 000
Alle bedrijven	49	25
Rentabiliteitsklasse	%	%
Negatief		
> 40	11	5
40 - 20	26	25
20 - 0	35	38
Totaal verliesgevend	72	68
Positief		
0 - 20	14	16
20 - 40	14	16
Totaal winstgevend	28	32
	100	100

Tabel 4. Inkomen uit het bedrijf over 1971/72 (gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven		Indeling jaarkosten per ha	
		< f 13 000	> f 13 000	
Aantal bedrijven	49	24	25	
Aantal ondernemers	60	28	32	
Netto-overschot	5700	7 200	4 200	
Handenarbeid ondernemer	19 400	19 100	19 900	
Arbeidsinkomen van de ondernemer	13 700	11 900	15 700	
Rente meer berekend dan betaald	3 900	3 400	4 300	
Ondernemersinkomen	17 600	15 300	20 000	
Handenarbeid gezinsleden	5 200	2 800	7 900	
Gezinsinkomen uit het bedrijf	22 800	18 100	27 900	

/. = negatief

Tabel 5. Spreiding van het ondernemersinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Alle bedrijven	
	< f 13 000	> f 13 000
Aantal bedrijven	49	24
Aantal ondernemers	60	32
Inkomensklasse		
Negatief inkomen.	7	6
f 0,- - < f 5 000,-	7	8
f 5 000,- - < f 10 000,-	15	15
f 10 000,- - < f 15 000,-	18	23
f 15 000,- - < f 25 000,-	27	30
f 25 000,- - < f 40 000,-	22	16
f 40 000,- - > f 40 000,-	4	2
	<u>100</u>	<u>100</u>

Kengetallen

Vele cijfers (kosten, opbrengsten, vermogen, grondgebruik en arbeidsbezetting) zijn voor de onderscheiden groepen in een gemiddelde per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Dit gemiddelde is berekend door de totalen van de absolute cijfers te delen door het aantal bedrijven.

Het gezinsinkomen en de bestanddelen daarvan zijn gemiddeld per ondernemer, het arbeidsinkomen tevens in een gemiddelde per manjaar weergegeven.

1) Het netto-overschot

Het netto-overschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen bedrag opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar deze kosten elementen derhalve nog in het netto-overschot aanwezig zijn, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

2) Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven.

3) Netto-overschot per f 100,- kosten

Dit kengetal is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale netto-overschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

4) Netto-overschot per f 100,- geïnvesteerd vermogen per 1 januari 1971 1)

Het geïnvesteerde vermogen is voorgesteld door het bedrag, dat verkregen wordt door optelling van:

- a) de verkoopwaarde van de grond;
- b) de economische boekwaarde van de dode inventaris en de plantopstand;
- c) de normale behoefte aan vlottende middelen.

Inkomen van de ondernemer uit het bedrijf

Arbeidsinkomen v.d. ondern.	netto-overschot vermeerderd met de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer
Ondernemersink. v.d. ondern.	arbeidsinkomen vermeerderd met de rente die meer als kosten is gecalculeerd dan betaald
Gezinsinkomen v.d. ondern.	ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculeerde - vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden.

- 1) Deze investering omvat ook de bedrijfsonderdelen die door de ondernemer zijn gepacht.